

Evaluatie beleidsinstrument innovatieve partnerprojecten cultuur

Managementsamenvatting | 8 november 2024

In opdracht van Departement Cultuur, Jeugd en Media (Vlaamse overheid)

Deze opdracht werd uitgevoerd door

Carlo Vuijlsteke
Isabelle De Voldere
Tille Peters

IDEA Consult

Jozef II-straat 40 B1
1000 Brussel
T +32 (0)2 282 17 10
www.ideaconsult.be

IDEA Consult is member of IDEA Group

Foto: Barbara Zandoval

Managementsamenvatting

Dit eindrapport, opgesteld door IDEA Consult in opdracht van het Departement Cultuur, Jeugd en Media (DCJM), bevat de analyse en conclusies van de evaluatie van de werking van de subsidielijns "Innovatieve Partnerprojecten Cultuur" in de periode 2017-2023. De subsidielijns heeft als doelstelling om nieuwe cross-sectorale samenwerking tussen culturele actoren en niet-culturele actoren te stimuleren en zo spillovereffecten te creëren die zowel de cultuursector als andere sectoren in de toekomst kan ondersteunen bij de ontwikkeling of productie van nieuwe realisaties. Meer specifiek worden in het rapport de doelstellingen, de aanpak, resultaten en effecten, sterke en zwakke punten van het instrument geëvalueerd. Op basis hiervan worden mogelijke pistes gepresenteerd voor verdere optimalisatie van het instrument.

1.1 Aanpak evaluatie

De evaluatie vond plaats in de periode januari – oktober 2024. Voor deze opdracht werd een mix aan onderzoeksmethoden gehanteerd:

- Een documenten- en data-analyse van relevante (beleids)bronnen en beschikbare projectdata (aangeleverd door DCJM);
- Diepte-interviews met stakeholders die direct betrokken zijn bij de implementatie van de subsidielijns;
- Een brede bevraging in de cultuursector en bij alle aanvragers van een innovatief partnerproject;
- Twee verdiepende focusgroepen: één met culturele organisaties die deelnamen aan een innovatief partnerproject en één met intermediaire organisaties uit de cultuursector om de resultaten van de bevraging te bespreken;
- Interviews met aanbieders van drie soortgelijke instrumenten in het buitenland;
- Een designworkshop en interviews rond het toekomstpotentieel van de subsidielijns.

1.2 Belangrijkste bevindingen

- **De beoogde doelen van de subsidielijn zijn breed geformuleerd en zorgen voor interpretatieverschillen en onduidelijkheid. Deze onduidelijkheid wordt nog versterkt door de komst van nieuwe beleidsinitiatieven en -instrumenten in de periode 2017-2023.**

De subsidielijn heeft als doel cross-sectorale samenwerking tussen culturele en niet-culturele organisaties te bevorderen en zo innovatie te stimuleren. Het instrument stimuleert hiermee om partnerschappen buiten de cultuursector aan te gaan, biedt ruimte voor experiment en is breed toegankelijk. Uniek tegenover andere subsidielijnen in cultuur is dat het vormen van innovatie in de cultuursector ondersteunt die het artistieke/culturele overstijgen en samenwerking met een niet-culturele partner verplicht. Maar tegelijk komt uit de evaluatie naar voren dat er zowel bij stakeholders in de cultuursector als bij juryleden onduidelijkheid heerst over wat het instrument juist beoogt: cross-sectoraal samenwerken meer ingang laten vinden in de cultuursector? Samenwerken met cultuur meer ingang laten vinden in andere sectoren? Innovatieprojecten financieren?... Dit brengt heel wat onduidelijkheden met zich mee, zowel voor (potentiële) aanvragers als voor de juryleden die aanvragen moeten beoordelen.

Het landschap waarin de subsidielijn voor innovatieve partnerprojecten in 2017 is geconcipeerd, is ook doorheen de jaren veranderd. De aandacht voor innovatie en voor de rol van cultuur in maatschappelijke verandering is sterk toegenomen en verschillende bijkomende subsidie-instrumenten en beleidsinitiatieven (op Vlaams en Europees niveau) bieden ondertussen eveneens mogelijkheden om cross-sectoraal samen te werken en/of te innoveren. In het beleidsdomein cultuur heeft dit geleid tot overlap tussen de subsidielijn innovatieve partnerprojecten en een aantal andere instrumenten, zoals de projectsubsidies bovenlokaal cultuurbeleid en de projectsubsidies in de sectorale decreten. Dit leidt tot onduidelijkheid bij culturele organisaties over waar hun project het beste past. Vaak voorzien deze andere instrumenten ook grotere budgetten, wat door verschillende bevraagde stakeholders een van de mogelijke verklaringen is voor de afname in populariteit van de subsidielijn voor innovatieve partnerprojecten. Er is nood aan een “uitzoom”-oefening waarin de positionering van de innovatieve partnerprojecten t.o.v. deze andere subsidies verder geanalyseerd en aangescherpt wordt en hiaten/overlap worden aangepakt, ten einde de innovatieve partnerprojecten (en het hele projectsubsidie-instrumentarium) zo duidelijk mogelijk te kunnen presenteren aan de doelgroepen.

- **Er is interesse voor cross-sectorale samenwerking, maar er zijn ook diverse drempels om ermee aan de slag te gaan.**

Uit de evaluatie en uit een voorgaande landschapsverkenning rond samenwerkingen tussen cultuur, wetenschap en innovatie¹ komt naar voor dat er wel degelijk veel interesse is in de cultuursector om meer cross-sectoraal te gaan samenwerken om innovatie te stimuleren. Actoren in de cultuursector geven echter in beide onderzoeken aan nog verschillende drempels te ervaren om hier effectief mee aan de slag te gaan. Deze drempels betreffen o.a. een gebrek aan expertise in de cultuursector rond innovatie, een gebrek aan middelen, netwerk/aanknopingspunten om niet-culturele partners te vinden, een gebrek aan inzicht/waardering voor de inbreng van culturele partners in andere domeinen en een gebrek aan “matchmakers” die de brug kunnen slaan tussen culturele en niet-culturele partners en de vertaalslag kunnen maken tussen wat beide partijen willen bewerkstelligen. In het licht van deze drempels volstaat het aanbieden van één instrument niet om in de cultuursector een omslag te brengen in cross-sectoraal samenwerken. Om cross-sectorale samenwerking voor innovatie

¹ <https://www.vlaanderen.be/publicaties/landschapsverkenning-van-samenwerkingen-cultuur-innovatie-en-wetenschap>.

breder ingang te laten vinden in de cultuursector, is er nood aan een fijnmaziger instrumentarium² dat ook deze drempels aanpakt en meer ondersteuning biedt dan enkel financiering. Met het beperkte budget dat er momenteel is voorzien voor de ondersteuning van innovatieve partnerprojecten (jaarlijks gemiddeld ongeveer €380.000 tussen 2017-2023), zijn organisaties grotendeels op zichzelf aangewezen voor het ontwikkelen van een succesvol project. Daardoor maken vooral innovatieprojecten van organisaties die al goed vertrouwd zijn met cross-sectoraal samenwerken voor innovatie een goede kans om geselecteerd te worden.

- **Het instrument heeft een beperkt budget en bereik**

Het huidige budget voor deze subsidielijnen is relatief klein, in vergelijking met de budgetten voor projectsubsidies in de sectordecreten en gelijkaardige instrumenten in het buitenland. Het daalde ook nog over de jaren. Dit beperkt niet alleen het aantal projecten dat kan gefinancierd worden, maar ook de impact van de geselecteerde projecten. Om substantiële innovatieprojecten met impact te ondersteunen, wordt door stakeholders uit de cultuursector en de overheid het maximumbedrag als te beperkt ervaren. Tegelijk kunnen volgens stakeholders wel meer projecten aan een lager subsidiebedrag gehonoreerd worden als de financiering in eerste instantie dient om een cross-sectorale samenwerking te verkennen. Daarnaast ontbreekt het aan middelen om begeleiding voor, tijdens en na de projecten te voorzien en ervoor te zorgen dat de leerlessen breed gedeeld worden met de cultuursector. Uit de evaluatie blijkt dat er ook nog kansen liggen om de communicatie te verbeteren en ook doelgroepen uit andere domeinen te benaderen (zodat die ook op hun beurt culturele organisaties benaderen). Dit vergt echter kennis- en netwerkopbouw en de nodige capaciteit bij DCJM om dit aan te pakken en relevante partners te mobiliseren. Momenteel worden er ook geen specifieke activiteiten (meer) ondernomen om begeleiding te voorzien in matchmaking tussen culturele en niet-culturele partners, het ontwikkelen van een conceptvoorstel en het schrijven van een aanvraag.

- **Deelnemers zijn positief over hun projectdeelname, maar het instrument heeft een geringe impact op de bredere cultuursector.**

Hoewel projectdeelnemers positieve effecten rapporteren op het gebied van netwerkuitbreiding en kennisuitwisseling, is er kritiek dat de projecten weinig structurele effecten achterlaten. De meeste projecten worden niet duurzaam verankerd in de organisaties noch op sectorniveau en er is weinig opvolging van de resultaten door het departement. De impact naar de bredere cultuursector is gering: de leerlessen uit de projecten worden weinig gedocumenteerd en gedeeld in het gehele culturele veld.

Samengevat is de conclusie van de evaluatie dat **de subsidie in zijn huidige vorm en uitwerking te weinig duurzame effecten m.b.t. verknoping van de cultuursector met andere domeinen creëert op sectorniveau**, maar wel het potentieel heeft om een waardevol instrument te zijn mits het is ingebed in een breder instrumentarium dat inzet op verknoping met andere sectoren en dat ondersteuning biedt in alle stappen van innovatie door cross-sectorale samenwerking, zodanig dat een zo breed mogelijke groep de capaciteiten opbouwt om een projectvoorstel in te dienen. Hiervoor moeten het doel en de positionering van het instrument aangescherpt en duidelijker gecommuniceerd worden. Nieuwe cross-sectorale samenwerkingen én innovatie evenwaardig nastreven binnen dit ene instrument, legt de lat qua verwachtingen meteen hoog, terwijl er zowel rond cross-sectoraal samenwerken als innoveren nog veel drempels bestaan in de cultuursector.

² We verwijzen hiervoor naar de aanbevelingen geformuleerd in de Landschapsverkenning van samenwerkingen tussen cultuur, wetenschap en innovatie. Zie: <https://www.vlaanderen.be/publicaties/landshapsverkenning-van-samenwerkingen-cultuur-innovatie-en-wetenschap>.

1.3 Belangrijkste aanbevelingen voor optimalisatie

We stellen voor om cross-sectoraal samenwerken met niet-culturele partners en innovatie meer uit elkaar halen en een meer gefaseerde ondersteuning te bieden door het instrument op te splitsen in twee types van ondersteuning: een trajectfinanciering gericht op het verkennen van een nieuw cross-sectoraal partnership en een projectfinanciering gericht op cross-sectorale innovatie. Deze opsplitsing beoogt:

- een bredere instroom te krijgen van nieuwe organisaties die zo kunnen experimenteren met cross-sectoraal werken om innovatie te stimuleren en niet enkel de organisaties te bereiken die al ervaring hebben met innovatie en/of cross-sectoraal samenwerken;
- tegemoet te komen aan meerdere drempels bij cross-sectoraal werken, met name niet enkel financiering bieden, maar ook “capacity building” te ondersteunen in netwerkverbreding en -versterking;
- een duidelijkere focus en finaliteit in de twee types financiering te introduceren, wat toelaat om een gerichter beoordelingskader en gedifferentieerde begeleiding te voorzien.

Tabel 1: beknopte samenvatting opsplitsing subsidielijnen voor innovatieve partnerprojecten in twee types ondersteuning.

	Trajectfinanciering	Projectfinanciering
 Focus	Verkennen van de haalbaarheid van een partnerschap met een nieuwe niet-culturele partner.	Ontwikkelen van een innovatieproject binnen een cross-sectoraal partnerschap tussen een culturele en niet-culturele partner.
 Budget	Kleiner maximaal subsidiebedrag tot bv. € 15.000, zonder cofinanciering van de niet-culturele partner.	Groter maximaal subsidiebedrag dan de huidige € 80.000, met cofinanciering van zowel de culturele als niet-culturele partner.
 Beoordelingskader	Mate waarin de voorgestelde partner vernieuwend is op organisatie- en sectorniveau en in welke mate het traject potentieel heeft om te leiden tot netwerkversterking in de toekomst.	Mate waarin het project tot innovatie en duurzame versterking leidt, hoe het hiermee de reguliere werking overstijgt en hoe het een evenwichtige meerwaarde voor de beide partijen biedt.
 Beoogde uitkomsten	Het detecteren en breed delen van samenwerkingskansen, impulsen geven aan meer verknoping en ecosysteemontwikkeling met andere domeinen, een beter begrip bijbrengen over de inbreng van cultuur bij niet-culturele partners, netwerkversterking en beide partners kennis bijbrengen over cross-sectoraal samenwerken.	De cultuursector duurzaam versterken (op organisatieniveau) en hun maatschappelijk draagvlak vergroten door hen zichtbaarder te maken als innovatiepartner (op sectorniveau).
 Begeleiding	Lerend netwerk.	Gerichte opvolgmomenten tijdens het project.

In de aanbevelingen in het rapport worden beide types financiering uitgebreider toegelicht. Daarnaast bevat het rapport **veertig aanbevelingen** die (samengevat) erop gericht zijn om:

- de doelstellingen van de subsidielijnen aan te scherpen om duidelijker af te bakenen welke projecten binnen het instrument passen en welke impact beoogd wordt;
- de middelen te verhogen en te differentiëren om de impactkansen van het instrument te versterken;
- de aanvraagprocedure te verfijnen;
- een betere toeleiding naar de subsidielijnen en meer begeleiding bij projectvoorstellen en projecten te organiseren;
- een verhoogde kennisdeling en valorisatie te bewerkstelligen naar de brede cultuursector toe rond het proces, de resultaten en effecten van projecten.

**idea
consult**
moving society

IDEA Consult

Jozef II-straat 40 B1
1000 Brussel

T +32 (0)2 282 17 10
info@ideaconsult.be
www.ideaconsult.be

IDEA Consult is member of IDEA Group